

Verslag

Betreft : Informatieavond jeneverbesbrigades
Datum : 9 maart 2020
Verspreiding : Leden jeneverbesbrigades, bestuursleden Jeneverbesgilde Drenthe

1. Welkom

Voorzitter Jan Mager heet alle aanwezigen welkom en deelt mede dat de volgorde van de sprekers op het programma is gewijzigd ten opzichte van het programma dat is verstuurd. Als gevolg van andere verplichtingen eerder op de avond wilde Laurens Speek van Hooghoudt graag als laatste spreker op het programma. Daarom zijn de bijdragen van Laurens Speek en Chris Smit omgewisseld.

2. Organisatie bestuur Jeneverbesgilde Drenthe

Jan Mager

Bij de uitnodiging voor deze avond was een document gevoegd met de organisatievorm en de werkwijze van het bestuur dat in 2019 is aangetreden. Het bestuur heeft ervoor gekozen de organisatievorm van het oude bestuur voort te zetten en verder te gaan als een werkgroep met de naam *Jeneverbesgilde Drenthe*. Vanwege de naamsbekendheid is de naam Jeneverbesgilde gehandhaafd, maar met de toevoeging 'Drenthe' wordt aangegeven dat het om een nieuw bestuur gaat met de focus op Drenthe.

Verzekering van vrijwilligers is geregeld via hun eigen verzekering en in geval die een claim afwijst is materiële schade verzekerd via de gemeente waar de vrijwilliger werkt. Voor letselschade heeft LBD een verzekering.

Een van de taken die het nieuwe bestuur zich heeft gesteld is jaarlijks verantwoording af te leggen aan de leden van de jeneverbesbrigades over haar werkzaamheden, wat deze avond ook gebeurt. De presentatie is als pdf bijgevoegd.

Toelichting

Bessenpluk

Begin september hebben vier mensen bessen geplukt in de Mepperdennen. In totaal is 4 liter geplukt, dit is ca. 1.5 kg bessen. Het schonen van de bessen (verwijderen van groene bessen en naalden) heeft daarna nog aardig wat tijd gekost, maar uiteindelijk heeft Jan Mager een snelle methode gevonden om de naalden te verwijderen.

Albert Kerssies geeft aan dat het tijdstip waarop de bessen rijp zijn per jaar zal wisselen en dat de plukdag daarom pas kort van tevoren bekend zal zijn. Toch hoopt hij dat komend jaar meerdere mensen zullen helpen met plukken. Ook Hooghoudt zal met een team mensen mee gaan helpen met plukken.

Prunustrekkers

Jos Steenmeijer heeft een prunustrekker ontworpen en gemaakt. Hij heeft er net 6 bij gemaakt. Brigades die belangstelling hebben voor een prunustrekker, kunnen die in bruikleen krijgen. Zij moeten dit aangeven aan Pieter Posthumus van LBD die de uitleen regelt.

Tot slot vraagt Jan Mager met klem aan de aanwezigen van hun eigen brigadeleden de e-mailadressen te verzamelen en deze door te geven aan het bestuur, zodat wij alle brigadeleden persoonlijk op de hoogte kunnen houden van bijvoorbeeld activiteiten. Het doorgeven van de lijst met e-mailadressen kan via Pieter Posthumus van LBD.

3. Jeneverbes verjonging, stikstofdepositie en de rol van mycorrhiza

Chris Smit (Rijks Universiteit Groningen)

Allereerst neemt Chris Smit ons mee in de bronnen van stikstof en de gevolgen van de stikstofdepositie. Naast dat stikstof zorgt voor verrijking van de bodem, waardoor snelgroeïende planten als grassen, brandnetels, bramen worden bevoordeeld, zorgt stikstofdepositie ook voor verzuring. Deze verzuring veroorzaakt uitspoelen van belangrijke elementen en vrijkomen van Aluminium (Al) wat giftig is voor planten en waarschijnlijk ook voor mycorrhiza. Al heeft daardoor een negatieve invloed op plantengroei.

Veldproef

Omdat de zaden van de jeneverbes traag kiemen (kan tot 3 jaar duren) is in de veldproef ook gewerkt met stekken. Alleen over de groei en ontwikkeling van de stekken in de veldproef kan op dit moment wat worden gezegd.

Na 1 jaar lijken mycorrhiza van groot belang voor zowel de overleving als de groei van de stekken. In dit eerste jaar van de proef lijken bodemverbeteraars (kalk, steenmeel) nog weinig effect te hebben op overleving en groei. De bodem is wel verbeterd.

Een pdf van de presentatie is bijgevoegd.

4. Meer lucht voor de jeneverbes

Robert Boxem (brigade Siepelveen)

De brigade Siepelveen (gebied Zeegser Duinen) bestaat nu 10 jaar. Ze werken als Staatsbosbeheer (SBB) vrijwilliger van eind augustus tot half maart.

In hun gebied staat de grootste jeneverbes van Nederland, mogelijk zelfs de grootste jeneverbes van West-Europa. Om de jeneverbessen in het gebied licht en lucht te geven, wordt opslag verwijderd vooral veel Amerikaanse vogelkers, maar ook berken en (grotere) eiken en grove dennen. Waar het het verwijderen van grote bomen betreft, gebeurt dit in overleg met SBB. Als vrijwilligersgroep moet je kunnen verdedigen waarom je zo'n grote boom omzaagt.

Amerikaanse vogelkers wordt vooral verwijderd met de prunustrekker, de grotere exemplaren met een lier, zodat ze met wortel en al worden verwijderd.

De ingrepen hebben effect, want er zijn vitale zaailingen van de jeneverbes.

Een pdf van de presentatie is bijgevoegd.

5. Bruggen bouwen met lokale jeneverbessen

Laurens Speek (Hooghoudt)

Hooghoudt is bezig met het opzetten van een stokerij in Bad Nieuweschans. Doel is hier een lokale jenever te gaan stoken van graan en kruiden uit Groningen en jeneverbessen uit het

Noorden van Nederland. Voor zijn jenever importeert Hooghoudt de bessen nu uit Italië en Macedonië. Dat zal voor de bulk in de toekomst ook zo blijven.

Om het doel van een regionale jenever te bereiken zoekt Hooghoudt samenwerking. Om die reden is zij lid van Coöperatie de Graanrepubliek. Dit is een samenwerkingsverband van boeren en graanverwerkende bedrijven (bakkerij, brouwerij en dus ook de stokerij van Hooghoudt) die samen de teelt en de verwerking van granen uit het Groningse Oldambt tot regionale producten willen stimuleren. De stokerij is gevestigd in de oude stoomlocomotievenloods in Bad Nieuweschans.

Voor de lokale bessen zoekt Hooghoudt samenwerking met het jeneverbesgilde en de jeneverbesbrigades.

Doel van Laurens Speek is meer beleving te krijgen zowel bij medewerkers van Hooghoudt als bij de consument. Daartoe moeten alle nieuwe medewerkers van Hooghoudt kennis maken met de jeneverbes. Hij wil daarom komend seizoen met een team van Hooghoudt mee gaan met plukken.

Voor meer beleving bij de consument zoekt hij ook samenwerking met het Jeneverbesgilde Drenthe en de brigades op het gebied van educatie, bekendheid geven aan het werk van de brigades, gebruik maken van foto's van de brigades in communicatie-uitingen, mogelijk een plukdag voor consumenten.

Hooghoudt is gecertificeerd. Daarom worden er strenge eisen gesteld aan alle ingrediënten op bijvoorbeeld toxicologisch gebied. Ook het vochtgehalte van de bessen bij de pluk is van belang in verband met het risico op ontwikkelen van schimmels. De NVWA controleert streng op herkomst en kwaliteit.

Voor de productie van jenever mogen alle door de EU goedgekeurde landbouwproducten worden gebruikt, dus niet alleen tarwe, maar alle granen en ook andere producten dan granen. Jeneverbessen maken verplicht deel uit van alle jenever, maar ook van gin en Beerenburg. Om de smaak uit de jeneverbes te krijgen, worden de bessen gemacereerd (geweekt) in alcohol. Vervolgens wordt deze alcohol gedistilleerd, waarbij de aroma's in het distillaat komen. Distillaten kunnen niet onbeperkt worden bewaard, omdat het aroma achteruitgaat in de tijd. Er is daarom een jaarlijkse oogst nodig. Voor de productie van 80.000 liter jenever zijn 7 à 8 kg jeneverbessen nodig.

De smaak en aroma van jeneverbessen zouden, net als bij druiven, kunnen variëren per grondsoort en klimatologische omstandigheden. Het zou dus zo kunnen zijn dat je, net als bij wijnen, goede en minder goede jaren krijgt. De kwaliteit van de bessen van 2019 was excellent. Laurens bedankt de leden van de brigades voor hun inzet van de afgelopen jaren, waardoor o.a. de beschermde status van de jeneverbes is opgeheven en er nu bessen geplukt mogen worden.

Vanuit de brigades komen vragen over de schaal waarop er bessen geplukt gaan worden. Er is angst dat de verjonging dan in het gedrang zal gaan komen. Maar Laurens antwoordt dat de natuur altijd op de eerste plaats komt. In Bad Nieuweschans zullen alleen exclusieve jenever worden geproduceerd voor een nichemarkt.

Albert Kerssies geeft als mogelijkheid dat er in de toekomst een studiegroep zal komen om te kijken hoeveel je kunt plukken zonder een aanslag te doen op de verjonging. In ieder geval zal altijd de terreinbeheerder bepalen of en hoeveel er geplukt mag worden.